

Политическа употреба

Като “сигнален” инструмент с пробивен, призивен звук, зурната е подходяща за озвучаване на открити пространства, на масови прояви с много хора. Използвани в миналото като военни и церемониални инструменти, днес зурните и тъпаните озвучават нови политически празници – митинги, манифестации, чествания. По спомени на участничка, зурнаджийска музика е водила първомайска манифестация в гр. Смядово, Шуменско през 60-те години на XX в. [В.Ж.]. За предвождани от зурни и тъпани политически шествия в края на XIX и началото на XX век не липсва информация – подобно е изобразено в едно от представителните за българската историческа живопис платна, “Първите социалисти” на Боян Петров (1959).

Много от съвременните партийни прояви в Югозападна България включват зурни. В навечерието на парламентарните избори през 2001 г. Костадин Паскалев, тогавашен кмет на Благоевград, използва зурнаджийска формация в предизборни срещи и митинги. Националната телевизия отразява в репортаж свиренето на зурните. На годишните чествания на БСП в памет на първия конгрес на социалистическото движение край мемориала на Бузлуджа през 2000 г. в тържествения ритуал се включва и група от две зурни и тъпан. Пресата помещава снимка на групата и разказва как тъпанджията Сотир Аспарухов получава членската си карта и след това заедно с колегите си зурнаджийи “завихрят тежко българско хоро на поляните” [в. Струма, 3.VIII.2000]. Зурни можеха да се чуят и на протестните митинги през зимата на 1997 г. в центъра на София, пред парламента. По това време роми-привърженици на СДС от квартал Факултета, качени на каруци, със зурни правят протестни шествия. Роми със зурни посрещат през 2001 г. лидера на “Евророма” Цветелин Кънчев при освобождаването му от ареста.

Зурните са част от нови празници с политическа етиология, като *Куртулуш байрам*. Мюсюлмани, свързани с ДПС, го правят в Гоце Делчев на 29-ти декември с манифестация, зурнаджийска музика и танци, за да честват “освобождението си” (турската дума *kurtulus* означава освобождение). Информатор от българите мюсюлмани пояснява, че се празнува в чест на големия протестен митинг на мюсюлманите през 1990. “На 29-ти декември, когато бяхме във София, когато пред Парламента... Уличния натиск, който оказвахме върху тях. Тогава танковете на Младенов... И тогава земаха решение със закон да възстановяват имената. И това за нас е празник вече, нали. За нас е освобождение, че със закон се разрешават. И от тогава на 29-ти декември всички правиме Куртулуз байрам... И зурните свирят. Това е отличаващото мюсюлманския празник” [Ш., с. 8]. Такива нови празници, както и традиционни, натоварени с политически значения, включват зурната като звуков маркер на етноконфесионална идентичност (мюсюлманска, турска, небългарска). Информатори от Гоце Делчев разказват за *сюнет-събор*, организиран от мюфтийството и ДПС, на който присъстват Ахмед Доган и партийните големци, с борби (*гюреш*) и зурни на градския стадион [Р., с. 4].

Някои от зурнаджиите приемат участието си в политически събития лично, като собствена ангажираност. За други подобно свирене е поредната сфера, в която са принудени да участват като професионалисти: “(На политически митинги сега канят ли ви да свирите, на кои партии?) На различни партии. Аз освен на комунистите не одам на никой друг. Музикантите ходят, плащат им. Е, братчеда Селим – редовно. Къде го викат, ходи постоянно” [Д.К., 10/2001, с. 8].